VŠEOBECNÁ FAKULTNÍ NEMOCNICE V PRAZE
Onkologická klinika | U Nemocnice 499/2, 128 08 Praha 2 | IČ: 00064165, tel.: 224 961 111

INFORMACE PRO PACIENTY PŘI OZAŘOVÁNÍ

NEŽÁDOUCÍ KOŽNÍ REAKCE

Nežádoucí účinky radioterapie jsou závislé na celkové dávce záření, velikosti cílového objemu ozařování, individuální citlivosti pacienta a umístění nádorového procesu. Nejčastějším nežádoucím účinkem záření je vznik postradiační dermatitidy. Jedná se o reakci kůže v místě ozařovaného pole a okolí. Tato reakce se může objevit již v průběhu záření a může přetrvávat i několik týdnů po ozáření.

1. stupeň poškození pokožky

Zčervenání - erytém

- kůže je červená, oteklá, připomíná spálení od sluníčka
- může se projevit svědění, pálení, zvýšená citlivost a pocit suché kůže

2. stupeň poškození pokožky

Suchá deskvamace - olupování

- kůže ozařované oblasti je červená, vysychá, olupuje, tvoří se šupinky
- svědí, pálí a při pohybu může praskat

3. stupeň poškození pokožky

Vlhká deskvamace - tvorba puchýřů

- začínají se tvořit puchýře, které se olupují
- kůže se odlupuje, mokvá, je oteklá
- velice bolestivá reakce

DOPORUČENÍ PŘI OZAŘOVÁNÍ

- Dodržujte pravidelnou osobní hygienu.
- Udržujte ozařovanou oblast čistou a suchou, omývejte ji pouze vlažnou tekoucí vodou bez mýdla a po osprchování opatrně vysušte, spíše vysajte měkkým ručníkem.
- Noste volné, měkké (starší) spodní prádlo z přírodních materiálů, podprsenky ideálně bez kostic, vhodné je také takzvané zdravotní prádlo.
- V podpaží se neholte, nepoužívejte pudr, deodorant, antiperspirant ani parfém, nenoste náhrdelníky.
- Namáhanou pokožku je dobré promazávat, nikdy nemazat těsně před ozářením, o víkendech je dobré promazávat více, aby pokožka zregenerovala, před každým namazáním si umyjte ruce.
- Vhodné k promazání ozařované kůže jsou především hydratační krémy s vysokým obsahem vody bez parfému a rostlinných extraktů (zvýšená možnost vzniku alergické reakce či podráždění ozařované kůže).
- Ozařovanou kůži nevystavujte slunečnímu záření ani dalším extrémním podmínkám (vysoká nebo nízká teplota).

Dodržováním těchto zásad se intenzita kožní reakce na ozařování snižuje, předejít zcela jí však nelze. Kůže se stává sušší, zčervená, někdy může dojít i k narušení jejího povrchu. Tyto akutní změny na kůži po ukončení léčby postupně zmizí, v některých případech nelze na ozářených plochách vyloučit dlouhodobé mírné zesílení kůže.

INFORMACE PRO PACIENTY PŘI OZAŘOVÁNÍ

Vhodný způsob péče o kůži nutno konzultovat s lékařem v průběhu celé léčby.

LÉČBA KOŽNÍCH REAKCÍ

Jako preventivní opatření vzniku postradiační dermatitidy se doporučuje se zahájením ozařování používání přípravku Cavilon spray, který vytvoří ochranný film na pokožce. Dále je možné pokožku promazávat přípravky, jako je Linola Radioderm, Belobaza, Dexeryl, AD lotio acut, Lipikar AP plus krém i mléko, Atoderm intensive baume, Olvizone balzám atd. Přípravky aplikujte minimálně 2 - 3 hodiny po ozáření, nepoužívejte před zářením. Jako prevence existuje také možnost použití speciálního krytí s technologií Safetac - Mepitel Film, používá se vždy od první frakce záření.

1. stupeň poškození pokožky

Zajišťujte hydrataci pokožky krémy 1 - 3x denně. Dodržujte časový odstup od záření tj. minimálně 2 - 3 hodiny po ozáření. Vhodné přípravky: Linola Radioderm, Belobaza, Dexeryl, AD lotio acut, Lipikar baume AP plus krém i mléko, Atoderm intensive baume, Olvizone balzám a další. Při pocitu horka či pálení je vhodný také Flamigel.

2. stupeň poškození pokožky

V této fázi je větší riziko infekce. Při ošetřování dodržujte aseptické podmínky - zabránit přenosu infekce na postiženou pokožku. Kůži je možné oplachovat sterilními oplachovými roztoky na rány (Prontosan, Debriecasan Alfa, Neocide sprej, Octenisept). Další možností je použití silikonového krytí s technologií Safetac - Mepilex Lite, Mepilex Transfer. Zejména v oblasti pod prsy nebo lze krytí formovat a nastřihovat podle aktuální potřeby pacienta.

3. stupeň poškození pokožky

Tato fáze se projevuje velkou bolestivostí. Používejte oplachové dezinfekční roztoky na rány k prevenci infekce. Vhodné je opět použití silikonového krytí Mepilex Transfer. Dále existují krytí s obsahem stříbra - Mepilex Ag a Mepilex Transfer Ag. Tato krytí se **nesmí** používat během ozařování - je možné je používat o víkendech a po ukončení celé série ozařování.

DOPORUČENÍ PO UKONČENÍ RADIOTERAPIE

Po ukončení radioterapie dodržujte i nadále zásady péče o ozařovanou kůži a doporučuje se aplikovat hydratační krémy ještě dalších 8 týdnů.

Nadále chránit kůži od účinků UV záření (dlouhodobě používat hydratační přípravky s vysokými UV filtry) a nevystavovat kůži dalším extrémním podmínkám (vysoké a nízké teploty, nadměrná fyzická námaha).